

Κυριακή του Ασώτου: Η θύρα επιστροφής στον πατρικό οίκο και ο δρόμος της αληθινής ελευθερίας.

Πρωτοπρεσβύτερος π. Σπυρίδων Λόντος, υπ. Διδάκτωρ Θεολογίας

ΚΗΡΥΓΜΑ ΣΤΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ

Διανύσαμε ήδη, αδελφοί μου, την πρώτη εβδομάδα του Τριωδίου και οδεύουμε ολοταχώς προς τη δεύτερη.

Οι άγιοι Πατέρες όρισαν η δεύτερη αυτή Κυριακή του Τριωδίου να είναι αφιερωμένη στην καταπληκτική και διδακτική παραβολή του ασώτου υιού. Αυτή την παραβολή που βρίσκεται στο ιερό ευαγγέλιο του Λουκά (15,11-32), μαζί με άλλες δυο, του απολωλότος προβάτου (15,4-7) και της απολεσθείσης δραχμής (15,8-10), είπε ο Κύριος μας στους Φαρισαίους και τους Γραμματείς, όταν αυτοί διαμαρτύρονταν ότι δέχεται με συμπάθεια και οικειότητα τους τελώνες και τους αμαρτωλούς που τον πλησίαζαν και συνέτρωγε μαζί τους, αθετώντας την παράδοση τους να μην συναναστρέφονται με αμφιβόλου ηθικής πρόσωπα [1]. Και στις τρεις παραβολές κυριαρχούν τρία κύρια στοιχεία: **1. Η χαρά και ευφροσύνη του Θεού για την μετάνοια του αμαρτωλού** (στιχ. 7,10,24,32), **2. Η ευχαριστιακή σύναξη** (στιχ. 5-7,9-10, 23-24, 32) και **3. Η ανεύρεση του απολωλότος** (στιχ. 6,9,24,32).

Σκοπός του Χριστού ήταν να τονισθεί η απερίγραπτη φιλοστοργία και ευσπλαχνία του ουρανού Πατρός προς τον άνθρωπο και το πλούσιο έλεος της συγχώρησης, που δίνει στους μετανοούντες ανθρώπους. Να διδάξει, σε όσους είναι απελπισμένοι, ότι ο Θεός παραμένει με ανοιχτές αγκάλες να δεχτεί τον κάθε μετανοημένο άνθρωπο, όσο αμαρτωλός και αν είναι.

«Παραβολικώς, λοιπόν, διαλέγεται ο Χριστός και ουχί δογματικώς», όπως μας λέγει ο Ιερός Χρυσόστομος στην ομιλία του για την σημερινή παραβολή [2]. Έτσι, στη βιβλική αφήγηση υπάρχουν τρία πρόσωπα:

Ο φιλόστοργος Πατέρας, «Ο πατήρ των οικτιρμών, και Θεός πάσης παρακλήσεως», που απλόχερα δίνει το μερίδιο στον νεότερο γιό του να πράξει με ελευθερία ό,τι επιθυμεί και μετά τον δέχεται μετανοημένο με αγάπη στην οικεία.

Ο νεώτερος υιός (στιχ. 11-24), που αποδημεί και σκορπίζει τις δωρεές του Πατέρα, συναισθάνεται υπό το βάρος της αμαρτίας την ενοχή του, και έτσι, απελπισμένος μετανοεί και επιστρέφει.

Ο πρεσβύτερος υιός (στιχ.25-32), ο οποίος με την αλαζονεία που τον διακατείχε, νόμιζε ότι μόνο αυτός είχε δικαιώματα στην αγάπη του Θεού και δεν εκτίμησε την επιστροφή του αδελφού του.

Ο πατέρας της παραβολής είναι ο ίδιος ο Θεός, «ο πατήρ της ανθρωπότητας», που έδωσε στους ανθρώπους τον φυσικό και γραπτό νόμο, σώματα και ψυχές λογικές και θέλει από εμάς εκούσια και ελεύθερα να τον αποδεχτούμε, ενώ οι δυο γιοι αντιπροσωπεύουν το ανθρώπινο γένος, τους δίκαιους και αμαρτωλούς ανθρώπους. Ο Κύριος καλεί εδώ τον εαυτό του άνθρωπο, παραβολικώς, κι' αυτό δεν είναι παράξενο, όπως λέγει ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς. Διότι, αν έγινε πραγματικά άνθρωπος για τη σωτηρία μας, τί το παράδοξο να προβάλλει τον εαυτό Του ως ένα άνθρωπο για την ωφέλειά μας, αυτός που είναι πάντοτε κηδεμών και της ψυχής και του σώματός μας, ως κύριος και δημιουργός και των δύο, αυτός που είναι ο μόνος που έδειξε σε μας έργα υπερβολικής αγάπης και κηδεμονίας, και πριν ακόμη εμφανισθούμε [3]; Πέρα από τα όσα δημιούργησε, μας έδωσε τον γραπτό νόμο, βοηθητικό στον νόμο της λογικής μας φύσης. Το σημαντικότερο όμως που μας δόθηκε είναι ότι έγινε άνθρωπος σαν εμάς για χάρη μας.

Σύμφωνα με την βιβλική αφήγηση ο νεώτερος γιός, απειθεί προς τον πατέρα, έχοντας αναπτυγμένο το αυτεξούσιο, δεν θέλει να εργασθεί αναπτύσσοντας τα χαρίσματά του και ζητά το μέρος της περιουσίας που του αναλογεί. Το αίτημά του, κατά τον Γρηγόριο τον Παλαμά, ήταν αίτημα αφροσύνης και αποστασίας [4]. Φεύγει μακριά από την πατρική θαλπωρή, δηλαδή τον έμφυτο λογισμό, την σωφροσύνη, την γνώση της αλήθειας, τη μνήμη του Θεού· ζει ασώτως, σκορπίζει την ουσία και περιουσία του, δηλαδή τον έμφυτο νου του [5], «ποιμαίνει

ασωτίαν και ατιμάζει τον πατέρα» [6], όπως ο σοφός Σολομώντας μαρτυρεί στο βιβλίο των Παροιμιών, μη ακολουθώντας τις προσταγές του θεϊκού νόμου, με αποτέλεσμα να πέσει σε πνευματικό και σωματικό λιμό, αφού, κατά τον ιερό Χρυσόστομο: « Όπου γαρ της σωφροσύνης ο σίτος ου γεωργείται, εκεί λιμός ισχυρός· όπου της εγκρατείας η άμπελος ου πεφύτευται, εκεί λιμός ισχυρός· όπου της αγνείας ο βότρυς ου ληνοπατείται, εκεί λιμός ισχυρός· όπου το ουράνιον γλεύκος ου βρύει, εκεί λιμός ισχυρός· όπου ευφορία κακών, εκεί πάντως αφορία των αγαθών· όπου ευθηνία πράξεων πονηρών, εκεί πάντως σπάνις των αρετών· όπου της φιλανθρωπίας το έλαιον ου πηγάζει, εκεί λιμός ισχυρός» [7].

Παραπομπές:

1. Βλ. Παρ.1,15. 2,11-15. 2,14-15.
2. Ιωάννου Χρυσοστόμου, Εις την παραβολήν περί του Ασώτου, PG 59, 515-522.
3. Γρηγορίου Παλαμά, Ομιλία Γ΄, Εις την κατά τον σεσωσμένον Ασωτον του Κυρίου παραβολήν, PG 151,32-48.
4. Γρηγ. Παλαμά, Ομιλία Γ΄, PG 151,37.
5. Γρηγ. Παλαμά, Ομιλία Γ΄, PG 151,40.
6. Παρ. 28,7.
7. Ιωάν. Χρυσοστόμου, Εις την παραβολήν περί του Ασώτου, PG 59,517.